Alapok

Bevezetés a számítástechnikába gyakorlat PPKE Információs Technológiai Kar

> 2015/2016 őszi félév

 alapját a Donald E. Knuth professzor által a nyolcvanas években írt TEX képezi

- alapját a Donald E. Knuth professzor által a nyolcvanas években írt TEX képezi
- kiejtés: $\tau \epsilon \chi$ (tau epsilon chi)

- alapját a Donald E. Knuth professzor által a nyolcvanas években írt TEX képezi
- kiejtés: $\tau \epsilon \chi$ (tau epsilon chi)
- a TEX hasonló, mint a programozásban az assembler: mindent meg lehet benne írni (amit nem, azt másban sem lehet megírni), de olyan körülményes, hogy alig használják közvetlenül

- alapját a Donald E. Knuth professzor által a nyolcvanas években írt TEX képezi
- kiejtés: $\tau \epsilon \chi$ (tau epsilon chi)
- a TEX hasonló, mint a programozásban az assembler: mindent meg lehet benne írni (amit nem, azt másban sem lehet megírni), de olyan körülményes, hogy alig használják közvetlenül
- \bullet verziószámozása: π -hez tart, a legfrissebb: 3.14159265 (2014)

- alapját a Donald E. Knuth professzor által a nyolcvanas években írt TEX képezi
- kiejtés: $\tau \epsilon \chi$ (tau epsilon chi)
- a TEX hasonló, mint a programozásban az assembler: mindent meg lehet benne írni (amit nem, azt másban sem lehet megírni), de olyan körülményes, hogy alig használják közvetlenül
- verziószámozása: π -hez tart, a legfrissebb: 3.14159265 (2014)
- Leslie Lamport írt a TEX-hez egy makrócsomagot, ami megkönnyíti a használatát, ez a LATEX

- alapját a Donald E. Knuth professzor által a nyolcvanas években írt TEX képezi
- kiejtés: $\tau \epsilon \chi$ (tau epsilon chi)
- a TEX hasonló, mint a programozásban az assembler: mindent meg lehet benne írni (amit nem, azt másban sem lehet megírni), de olyan körülményes, hogy alig használják közvetlenül
- verziószámozása: π -hez tart, a legfrissebb: 3.14159265 (2014)
- Leslie Lamport írt a TEX-hez egy makrócsomagot, ami megkönnyíti a használatát, ez a LATEX
- szinte az összes nagy tudományos kiadó támogatja
 PI: ACM, IEEE, Elsevier, Springer, és még sokan mások

A LATEX forrás lefordítása

• megszerkesztjük a LATFX szövegfájlt

A LATEX forrás lefordítása

- megszerkesztjük a LATEX szövegfájlt
- utána "lefordítjuk" a LATEX "fordítóval"

A LATEX forrás lefordítása

- megszerkesztjük a LATEX szövegfájlt
- utána "lefordítjuk" a LATEX "fordítóval"
- megnézzük az elkészült fájlt (PDF) egy dokumentum-megjelenítővel

• szövegszedő rendszer (nem szövegszerkesztő!)

- szövegszedő rendszer (nem szövegszerkesztő!)
- nem WYSIWYG (What You See Is What You Get):

- szövegszedő rendszer (nem szövegszerkesztő!)
- nem WYSIWYG (What You See Is What You Get):
 nem látjuk azonnal a szerkesztésünk eredményét

- szövegszedő rendszer (nem szövegszerkesztő!)
- nem WYSIWYG (What You See Is What You Get):
 nem látjuk azonnal a szerkesztésünk eredményét
- hanem WYMIWYG (What You Mean Is What You Get):

- szövegszedő rendszer (nem szövegszerkesztő!)
- nem WYSIWYG (What You See Is What You Get):
 nem látjuk azonnal a szerkesztésünk eredményét
- hanem WYMIWYG (What You Mean Is What You Get):
 a tartalmi struktúrát alkotjuk meg, a LATEX pedig megformázza ennek megfelelően

- szövegszedő rendszer (nem szövegszerkesztő!)
- nem WYSIWYG (What You See Is What You Get):
 nem látjuk azonnal a szerkesztésünk eredményét
- hanem WYMIWYG (What You Mean Is What You Get):
 a tartalmi struktúrát alkotjuk meg, a LATEX pedig megformázza ennek megfelelően
- ismerni kell a La parancsokat (hasonlóan, ahogy más szövegszerkesztőkben is ismerni kell, hogy adott funkciót melyik menüben, vagy melyik ikonnal lehet végrehajtani)

- szövegszedő rendszer (nem szövegszerkesztő!)
- nem WYSIWYG (What You See Is What You Get):
 nem látjuk azonnal a szerkesztésünk eredményét
- hanem WYMIWYG (What You Mean Is What You Get):
 a tartalmi struktúrát alkotjuk meg, a LATEX pedig megformázza ennek megfelelően
- ismerni kell a La parancsokat (hasonlóan, ahogy más szövegszerkesztőkben is ismerni kell, hogy adott funkciót melyik menüben, vagy melyik ikonnal lehet végrehajtani)
- időnként nehézkes elérni a kívánt kinézetet

- szövegszedő rendszer (nem szövegszerkesztő!)
- nem WYSIWYG (What You See Is What You Get):
 nem látjuk azonnal a szerkesztésünk eredményét
- hanem WYMIWYG (What You Mean Is What You Get):
 a tartalmi struktúrát alkotjuk meg, a LATEX pedig megformázza ennek megfelelően
- ismerni kell a La parancsokat (hasonlóan, ahogy más szövegszerkesztőkben is ismerni kell, hogy adott funkciót melyik menüben, vagy melyik ikonnal lehet végrehajtani)
- időnként nehézkes elérni a kívánt kinézetet valóban meg akarjuk változtatni a kinézetet?

- szövegszedő rendszer (nem szövegszerkesztő!)
- nem WYSIWYG (What You See Is What You Get):
 nem látjuk azonnal a szerkesztésünk eredményét
- hanem WYMIWYG (What You Mean Is What You Get):
 a tartalmi struktúrát alkotjuk meg, a LATEX pedig megformázza ennek megfelelően
- ismerni kell a Lagarancsokat (hasonlóan, ahogy más szövegszerkesztőkben is ismerni kell, hogy adott funkciót melyik menüben, vagy melyik ikonnal lehet végrehajtani)
- időnként nehézkes elérni a kívánt kinézetet valóban meg akarjuk változtatni a kinézetet?
 valóban meg tudjuk tervezni? szép lesz?

 szétválik a struktúra és a kinézet: egységes lesz a teljes dokumentum (nem tudom kifelejteni egy rész formázását sem)

- szétválik a struktúra és a kinézet: egységes lesz a teljes dokumentum (nem tudom kifelejteni egy rész formázását sem)
- könnyedén kezelhetők bonyolult matematikai formulák is

- szétválik a struktúra és a kinézet: egységes lesz a teljes dokumentum (nem tudom kifelejteni egy rész formázását sem)
- könnyedén kezelhetők bonyolult matematikai formulák is
- könnyedén generálhatók és kezelhetők indexelések, lábjegyzetek, tartalomjegyzék, irodalomjegyzék, stb.

- szétválik a struktúra és a kinézet: egységes lesz a teljes dokumentum (nem tudom kifelejteni egy rész formázását sem)
- könnyedén kezelhetők bonyolult matematikai formulák is
- könnyedén generálhatók és kezelhetők indexelések, lábjegyzetek, tartalomjegyzék, irodalomjegyzék, stb.
- kényszerít a logikus és korrekt felépítés megvalósítására

- szétválik a struktúra és a kinézet: egységes lesz a teljes dokumentum (nem tudom kifelejteni egy rész formázását sem)
- könnyedén kezelhetők bonyolult matematikai formulák is
- könnyedén generálhatók és kezelhetők indexelések, lábjegyzetek, tartalomjegyzék, irodalomjegyzék, stb.
- kényszerít a logikus és korrekt felépítés megvalósítására
- könnyű újrafelhasználható dokumentumokat alkotni

A használt szoftverek

MiKTeX 2.9 http://miktex.org Windows TEX disztribúció

- MiKTeX 2.9 http://miktex.org Windows TFX disztribúció
- Texmaker 3.5 http://www.xm1math.net/texmaker grafikus felületű LATEX szerkesztő

A használt szoftverek

- MiKTeX 2.9 http://miktex.org Windows TFX disztribúció
- Texmaker 3.5 http://www.xm1math.net/texmaker grafikus felületű LATEX szerkesztő
- egybe csomagolva (és beállítva) letölthető innen: http://users.itk.ppke.hu/~bercin/LaTeX/MikTeX TeXmaker.zip

- MiKTeX 2.9 http://miktex.org
 Windows TEX disztribúció
- Texmaker 3.5
 http://www.xm1math.net/texmaker
 grafikus felületű LATEX szerkesztő
- egybe csomagolva (és beállítva) letölthető innen: http://users.itk.ppke.hu/~bercin/LaTeX/MikTeX_ TeXmaker.zip
- a szerkesztő elindítása: texmakerwin32usb\texmaker.exe

- MiKTeX 2.9 http://miktex.org
 Windows TEX disztribúció
- Texmaker 3.5
 http://www.xm1math.net/texmaker
 grafikus felületű LATEX szerkesztő
- egybe csomagolva (és beállítva) letölthető innen: http://users.itk.ppke.hu/~bercin/LaTeX/MikTeX_ TeXmaker.zip
- a szerkesztő elindítása: texmakerwin32usb\texmaker.exe
- F1 gyorsbillentyű: pdf-be fordítás és megnézés

- MiKTeX 2.9 http://miktex.org
 Windows TEX disztribúció
- Texmaker 3.5
 http://www.xm1math.net/texmaker
 grafikus felületű LATEX szerkesztő
- egybe csomagolva (és beállítva) letölthető innen: http://users.itk.ppke.hu/~bercin/LaTeX/MikTeX_ TeXmaker.zip
- a szerkesztő elindítása: texmakerwin32usb\texmaker.exe
- F1 gyorsbillentyű: pdf-be fordítás és megnézés
- kezdhetünk dolgozni!

```
\documentclass{article}
\begin{document}
Hello LaTeX!
\end{document}
```

Hello LaTeX!

```
\documentclass{article}
\begin{document}
Hello LaTeX!
\end{document}
```

• minden LATEX parancs \ jellel kezdődik!

```
\documentclass{article}
\begin{document}
Hello LaTeX!
\end{document}
```

- minden LATEX parancs \ jellel kezdődik!
- mentsük el! (enélkül hibára fogunk futni)

```
\documentclass{article}
\begin{document}
Hello LaTeX!
\end{document}
```

- minden LATEX parancs \ jellel kezdődik!
- mentsük el! (enélkül hibára fogunk futni)
- nyomjunk F1-et

```
\documentclass{article}
\begin{document}
Hello LaTeX!
\end{document}
```

- minden LATEX parancs \ jellel kezdődik!
- mentsük el! (enélkül hibára fogunk futni)
- nyomjunk F1-et
- Mit látunk? (margók, betűtípus, ...)

Egy kicsit komolyabb példa

nagyon könnyű matematikai kifejezéseket leírni, pl.:

nagyon könnyű matematikai kifejezéseket leírni, pl.:

eredménye:

$$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{\alpha_k}{\beta^2} \sqrt[5]{a^{2k}}$$

nagyon könnyű matematikai kifejezéseket leírni, pl.:

eredménye:

$$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{\alpha_k}{\beta^2} \sqrt[5]{a^{2k}}$$

• \[... \]: matematikai mód (új sorban, középre igazítva)

nagyon könnyű matematikai kifejezéseket leírni, pl.:

• eredménye:

$$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{\alpha_k}{\beta^2} \sqrt[5]{a^{2k}}$$

- \[... \]: matematikai mód (új sorban, középre igazítva)
- \alpha (α) , \beta (β) , \infty (∞) . További szimbólumok: symbols-a4.pdf

nagyon könnyű matematikai kifejezéseket leírni, pl.:

• eredménye:

$$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{\alpha_k}{\beta^2} \sqrt[5]{a^{2k}}$$

- \[... \]: matematikai mód (új sorban, középre igazítva)
- \alpha (α), \beta (β), \infty (∞). További szimbólumok: symbols-a4.pdf
- tipp: használjuk a Texmaker beépített ikonjait (a bal oldalon)

nagyon könnyű matematikai kifejezéseket leírni, pl.:

eredménye:

$$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{\alpha_k}{\beta^2} \sqrt[5]{a^{2k}}$$

nagyon könnyű matematikai kifejezéseket leírni, pl.:

eredménye:

$$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{\alpha_k}{\beta^2} \sqrt[5]{a^{2k}}$$

ullet _: alsó indexbe kerül az ezt követő egység, pl.: \alpha_k: $lpha_k$

nagyon könnyű matematikai kifejezéseket leírni, pl.:

• eredménye:

$$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{\alpha_k}{\beta^2} \sqrt[5]{a^{2k}}$$

- ullet _: alsó indexbe kerül az ezt követő egység, pl.: \alpha_k: $lpha_k$
- $\hat{}$: felső indexbe kerül az ezt követő egység, pl.: \beta $\hat{}$ 2: β^2

nagyon könnyű matematikai kifejezéseket leírni, pl.:

eredménye:

$$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{\alpha_k}{\beta^2} \sqrt[5]{a^{2k}}$$

- ullet _: alsó indexbe kerül az ezt követő egység, pl.: \alpha_k: $lpha_k$
- ^: felső indexbe kerül az ezt követő egység, pl.: \beta^2: β^2
- { ...}: a közöttük lévő részt egy egységként kezeli (blokk) pl.: a^2k ; a^2k , de a^2k : a^2k

nagyon könnyű matematikai kifejezéseket leírni, pl.:

• eredménye:

$$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{\alpha_k}{\beta^2} \sqrt[5]{a^{2k}}$$

nagyon könnyű matematikai kifejezéseket leírni, pl.:

• eredménye:

$$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{\alpha_k}{\beta^2} \sqrt[5]{a^{2k}}$$

• \sum: szumma jel: ∑

nagyon könnyű matematikai kifejezéseket leírni, pl.:

eredménye:

$$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{\alpha_k}{\beta^2} \sqrt[5]{a^{2k}}$$

- \sum: szumma jel: ∑
- \frac{}{}: tört, két kötelező paraméterrel: számláló, nevező

nagyon könnyű matematikai kifejezéseket leírni, pl.:

eredménye:

$$\sum_{k=0}^{\infty} \frac{\alpha_k}{\beta^2} \sqrt[5]{a^{2k}}$$

- \sum: szumma jel: ∑
- \frac{}{}: tört, két kötelező paraméterrel: számláló, nevező
- \sqrt[]{}: gyök jel, egy opcionális paraméterrel, ami elhagyható és [] között kell megadni: gyökkitevő, illetve egy kötelező paraméterrel: a gyök alatti képlet.

Inline matematikai mód

Az eddigiekben a matematikai képleteket külön sorban szerepeltettük, de természetesen van lehetőség arra is, hogy a képleteket a soron belül, úgynevezett inline (sorközi) módban jelenítsük meg: $\sum_{k=0}^{\infty} \frac{\alpha_k}{\beta^2} \sqrt[5]{a^{2k}}, \text{ amit a képlet szövegbe írásával, } (. . . .) jelek közé elhelyezve érhetünk el. Fontos kiemelni, hogy a sorközi matematikai mód kissé megváltoztatja a képlet tipográfiáját annak érdekében, hogy a sorokba minél jobban illeszkedjen. Ha a képlet nem túl nagy, akkor a sortávolság nem fog megváltozni. Csak akkor használjuk a sorközi módot, ha az nem eredményezi a sortávolság megváltozását!$

- Feladat: illesszünk be 10-15 sornyi "Lorem Ipsum" szövegrészletet.
- Feladat: írjuk be a kedvenc matematikai képletünket sorközi módban!
- PI: $e^{i\pi} + 1 = 0$, $\int_a^b f(x) dx$

Szóköz, tabulátor, új sor, megjegyzés: forrás

```
\documentclass{article}
\begin{document}
Ez itt egy
ekezet
nelkuli
% egy soros megjegyzes
szoveg \LaTeX -ben, amit hosszabbra irok, hogy
latszodjon a \LaTeX\ szedesi modja.
```

Ez mar a kovetkezo bekezdes.
\end{document}

Szóköz, tabulátor, új sor, megjegyzés: eredmény

Ez itt egy ekezet nelkuli szoveg LATEX-ben, amit hosszabbra irok, hogy latszodjon a LATEX szedesi modja.

Ez mar a kovetkezo bekezdes.

- a låTEX a többszörös szóköz, a tabulátor, az új sor karaktereket nem értelmezi, egy teljes bekezdést egyben kezel
- új bekezdés kezdése: hagyjunk ki egy üres sort!
- a LATEX szimbólum előállítása: \LaTeX

A preambulum a LATEX dokumentum bevezető (a \begin{document} előtti) része, ahol a dokumentum globális paramétereit adhatjuk meg.

csomagok használata:

\usepackage[opciók,paraméterek]{csomagnév}

- csomagok használata: \usepackage[opciók,paraméterek]{csomagnév}
- csomagok szolgálhatnak például a

- csomagok használata:
 - \usepackage[opciók,paraméterek]{csomagnév}
- csomagok szolgálhatnak például a
 - karakterkódolás beállítására: \usepackage[utf8] {inputenc}

- csomagok használata: \usepackage[opciók,paraméterek]{csomagnév}
- csomagok szolgálhatnak például a
 - karakterkódolás beállítására: \usepackage[utf8]{inputenc}
 - lokalizáció (elválasztási szabályok, automatikusan beillesztésre kerülő szövegek fordítása, specifikus tipográfia) beállítására: \usepackage[magyar]{babel}
 - Használjuk a honlapról letölthető magyar.ldf állományt!

- csomagok használata: \usepackage[opciók,paraméterek]{csomagnév}
- csomagok szolgálhatnak például a
 - karakterkódolás beállítására: \usepackage[utf8]{inputenc}
 - lokalizáció (elválasztási szabályok, automatikusan beillesztésre kerülő szövegek fordítása, specifikus tipográfia) beállítására: \usepackage[magyar]{babel}
 Használjuk a honlapról letölthető magyar.ldf állományt!
 - formázási szabályrendszer használatára: \usepackage{amsmath}

Ékezetes karakterek

Használjuk az inputenc és babel osztályokat az ékezetes karakterek megjelenítéséhez:

```
\documentclass{article}
\usepackage[utf8]{inputenc}
\usepackage[magyar]{babel}
\begin{document}
Ez itt egy
ékezetes
szöveg \LaTeX -ben.
```

Ez már a következő bekezdés. \end{document}

 Feladat: illesszünk be egy részletet kedvenc magyar wikipedia szócikkünkből! Ellenőrizzük a helyes elválasztást!

Felsorolások

A LATEX következő három felsorolás típusát ismertetjük:

```
itemize egyszerű felsorolás
enumerate számozott felsorolás
description leíró felsorolás
```

```
\begin{enumerate}
  \item első elem
  \item második elem
\end{enumerate}
```

```
\begin{description}
  \item[példa] leíró elem
\end{description}
```

- első elem
- második elem

példa leíró elem

Felsorolások egymásba ágyazása

```
\begin{enumerate}
    \item Első pont
    \item Második pont
        \begin{itemize}
        \item Második szint, első pont
        \end{itemize}
        \item Harmadik pont
\end{enumerate}
```

- Első pont
- Második pont
 - Második szint, első pont
- 4 Harmadik pont

Fejezetek és tartalomjegyzék

```
\begin{document}
\section{Ez egy fejezet}
Ide jön a fejezet szövege.
\section{Másik fejezet}
Ide jön a másik fejezet szövege
\subsection{Alfejezet}
Ide jön az alfejezet szövege
\tableofcontents
\end{document}
```

Fejezetek és tartalomjegyzék

```
\section Fejezet
\subsection Alfejezet
\subsubsection Al-alfejezet
\tableofcontents Tartalomjegyzéket generál
Mindegyikből létezik *-os változat, ami nem sorszámozott. Pl.:
\section*{Sorszám nélküli cím}
```

Fejezetek és tartalomjegyzék

```
\section Fejezet
\subsection Alfejezet
\subsubsection Al-alfejezet
\tableofcontents Tartalomjegyzéket generál
Mindegyikből létezik *-os változat, ami nem sorszámozott. Pl.:
\section*{Sorszám nélküli cím}
```

Ezek a nem sorszámozott fejezetek (és alfejezeteik) a tartalomjegyzékbe sem kerülnek be!

Dokumentumon belüli linkek

Ha a tartalomjegyzék elemeit (és bármely más hivatkozást) az elkészült PDF-ben linkké akarunk alakítani (azaz rá kattintva a hivatkozottra ugorjunk), a hyperref csomag használatára van szükség. Adjuk hozzá a preambulumhoz a következő sort (egyetlen sorba írjuk!):

\usepackage[pdftex,unicode,raiselinks,colorlinks] {hyperref}

A link színét a linkcolor paraméterrel változtathatjuk meg pl.: linkcolor=blue

Dokumentumon kívüli linkek

A dokumentumban URL-t is elhelyezhetünk, ami szintén link lesz. A szintaxis a következő:

```
\url{URL}
\href{URL}{szöveg}
```

Ahol URL helyébe a link URL-t kell írni, a \href használata esetén pedig a szöveg fog megjelenni a teljes URL helyett.

A hyperref csomagról és annak paramétereiről a https://www.tug.org/applications/hyperref/ftp/doc/manual.pdf dokumentumban található bővebb információ.

Javasolt minimális preambulum

```
Mindig használjuk (legalább) a következő preambulumot:
\documentclass[a4paper]{article}
\usepackage[utf8]{inputenc}
\usepackage[magyar]{babel}
\usepackage{amsmath, amsfonts, t1enc}
\usepackage[pdftex,unicode,raiselinks,colorlinks]
{hyperref}
\begin{document}
\end{document}
```